

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Dariusz Świecki

Protokolant Jolanta Włostowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej

w sprawie R. G.

skazanego z art. 178 a § 4 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 stycznia 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 10 kwietnia 2014 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w I.

z dnia 6 listopada 2013 r.,

- 1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. K. kancelaria adwokacka kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt groszy) w tym 23% podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie z urzędu kasacji na korzyść R. G.,**
- 3. zwalnia skazanego R. G. od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w I., wyrokiem z dnia 6 listopada 2013 roku, uznał oskarżonego R. G. za winnego tego, że działając w krótkich odstępach czasu i w podobny sposób dopuścił się następujących czynów:

- w dniu 30 października 2011 r. w I. na ul. K. kierował samochodem osobowym marki Opel Astra, znajdując się w stanie nietrzeźwości, przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia w okresie od 12.03.2007 r. do 12.05.2008 r. kary roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w I. z 13.03.2006 r. - sygn. akt II K .../05 za umyślne przestępstwo podobne z art. 178a § 1 k.k.;

- w dniu 3 listopada 2011 r. w I. na ul. P. kierował samochodem osobowym marki Ford Fiesta, znajdując się w stanie nietrzeźwości, przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia w okresie od 12.03.2007 r. do 12.05.2008 r. kary roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w I., z dnia 13.03.2006r., sygn. akt II K .../05 za umyślne przestępstwo podobne z art. 178a § 1 k.k.,

tj. za winnego popełnienia czynu z art. 178a § 1 k.k. i art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. wobec oskarżonego orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres lat 5.

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia zaliczono oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie.

Od powyższego wyroku apelacje wywiedli: oskarżyciel publiczny oraz oskarżony.

Prokurator zaskarżył ten wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego, powołując się na zarzut obrazy prawa materialnego - art. 178a § 4 k.k., polegającej na przyjęciu w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu przepisu art. 64 § 1 k.k., przy jednoczesnym pominięciu przepisu art. 178a § 4 k.k., podczas gdy to właśnie ten ostatni przepis zawiera znamię typu kwalifikowanego przestępstwa z § 1 art. 178a k.k., jak i przewiduje nadzwyczajne obostrzenie kary wobec sprawcy przestępstwa z § 1 art. 178a k.k.

Podnosząc powyższy zarzut oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Oskarżony zaskarżył wyżej wymieniony wyrok w całości. Wyrokowi temu zarzucił błędną ocenę zebranych w sprawie dowodów poprzez uznanie za wiarygodne zeznań złożonych przez świadków D. R. i T. W.

Zdaniem oskarżonego Sąd Rejonowy w Inowrocławiu nie powinien też czynić ustaleń faktycznych odnośnie podania przez oskarżonego nieprawdziwych danych dotyczących jego tożsamości, gdyż oskarżony nie został jeszcze za taki czyn prawomocnie skazany.

Ponadto, oskarżony podniósł, że wymierzono mu rażąco niewspółmierną karę, nieadekwatną do stopnia winy i stopnia szkodliwości społecznej czynu.

W konsekwencji oskarżony wniósł o zmianę wyroku poprzez warunkowe zawieszenie wykonania kary lub jej obniżenie, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu obu apelacji Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2014 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przypisane oskarżonemu czyny zakwalifikował z art. 178 a § 4 k.k. i za podstawę wymiaru kary przyjął przepisy art. 178 a § 4 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.; utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części; zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i jego wydatkami obciążył Skarb Państwa.

Obecnie, kasację od wyroku sadu odwoławczego wniósł obrońca skazanego zarzucając rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 434 § 1 k.p.k. i art. 443 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k., polegające na dokonaniu niekorzystnych dla oskarżonego ustaleń faktycznych w zakresie wcześniejszej jego karalności za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości co skutkowało naruszeniem zakazu orzekania na niekorzyść oskarżonego przy ponownym rozpoznawaniu sprawy przez sąd odwoławczy i przypisaniem mu występku z art. 178a § 4 k.k. w miejsce występku z art., 178a § 1 k.k., podczas gdy okoliczność ta nie stanowiła przedmiotu ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego w I. w sprawie sygn. akt VI K .../11 w kontekście wypełnienia przez skazanego znamion występku z art. 178a § 4 k.k., ani nie została zmodyfikowana na jego niekorzyść w dalszych

etapach postępowania przez co naruszona została zasada *ne peius*, jako że nie został wniesiony środek odwoławczy na niekorzyść oskarżonego od w/w wyroku Sądu Rejonowego w I., a nadto wniosek o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w B., sygn. akt IV Ka .../12, był złożony wyłącznie na korzyść oskarżonego. W oparciu o tak skonstruowany zarzut autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku sądu odwoławczego i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego R. G. okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym, którą to ocenę należy odnieść do zarzutu sformułowanego przez skarżącego wskazującego na naruszenie zakazu pogarszania sytuacji oskarżonego przy ponownym rozpoznawaniu sprawy – wynikającego z przepisów art. 434 § 1 k.p.k. i art. 443 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. W realiach tej sprawy nie sposób bowiem mówić o dokonaniu przez sąd odwoławczy nowych niekorzystnych dla oskarżonego ustaleń faktycznych dotyczących jego wcześniejszej karalności za przestępstwo prowadzenia pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości. Wyrażona powyżej ocena nadzwyczajnego środka zaskarżenia stwarzała wprawdzie możliwość odstąpienia od sporządzania pisemnych motywów rozstrzygnięcia sądu kasacyjnego po myśli art. 545 § 3 k.p.k., jednak z uwagi na stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w toku procedowania w przedmiocie wznowienia postępowania w tej sprawie po jej poprzednim rozpoznaniu, uznano za niezbędne sformułowanie kilku uwag porządkujących sytuację procesową. Podkreślić należy, że porównanie opisu czynów przypisanych oskarżonemu R. G. obecnie wyrokiem Sądu Rejonowego w I. z dnia 6 listopada 2013 r., sygn. akt VI K .../13, jak i poprzednim wyrokiem tego Sądu w tej sprawie z dnia 19 marca 2012 r., sygn. akt VI K .../11, prowadzi do jednoznacznego wniosku, że w obu wypadkach przypisano ówczasnie oskarżonemu popełnienie ciągu przestępstw w warunkach powrotu do przestępstwa przewidzianych w art. 64 § 1 k.k. Istotne jest przy tym podkreślenie, że już w samej treści wyroku wśród okoliczności dotyczących tego ostatniego elementu wyraźnie zaznaczono, iż poprzednie skazanie dotyczyło przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. W opisie czynu przyjęto bowiem, że zachowania z dnia 30 października i 3 listopada

2011 r. miały miejsce w ciągu 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. Zatem przesłanka będąca podstawą zakwalifikowania tych zachowań R. G. na podstawie art. 178a § 4 k.k., zawarta w pierwszej części tego przepisu została ustalona i przypisana w wyroku Sądu Rejonowego w I. z dnia 19 marca 2012 r. Zagadnienie realizacji warunków determinujących przypisanie powrotu do przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., opisano również w ustaleniach faktycznych zawartych w pisemnych motywach wyroku tego Sądu. Stwierdzono tam przecież jednoznacznie, że: *„Przypisanych mu czynów R. G. dopuścił się działając w warunkach recydywy specjalnej podstawowej opisanej przepisem art. 64 § 1 k.k., bowiem w ciągu pięciu lat po odbyciu w okresie od dnia 12 marca 2007 r. do dnia 12 maja 2008 roku w całości kary łącznej roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wobec niego wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w I. z dnia 13 marca 2006 r. w sprawie II K .../05 za umyślne przestępstwo podobne, a mianowicie występki z art. 178a § 1 k.k.”* (k. – 264). Wprawdzie powołanie w tej sytuacji przepisu art. 64 § 1 k.k. było zbędne, ale nie może być wątpliwości, że już przy pierwszym rozpoznaniu niniejszej sprawy R. G., bez żadnej wątpliwości ustalono i przypisano ówczesnemu oskarżonemu działanie w warunkach powrotu do przestępstwa określonych również w art. 178a § 4 k.k. Nie odpowiada zatem rzeczywistości twierdzenie Sądu Apelacyjnego jakoby Sąd Rejonowy w I. orzekając w sprawie VI K .../11 ograniczył swoje ustalenia wyłącznie do zagadnienia realizacji drugiego z elementów zamieszczonych w art. 178a § 4 k.k., w postaci naruszenia zakazu kierowania wszelkimi pojazdami, kwalifikującego przestępstwo prowadzenia pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości. W niniejszej sprawie brak było podstaw do prezentowania takiego stanowiska.

Jak trafnie podkreślił Sąd Okręgowy w B. uzasadniając dokonaną przez siebie korektę wyroku pierwszoinstancyjnego, odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k. podlega sprawca, który znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym i był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 popełnione w stanie nietrzeźwości

lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo.

Tymczasem, Sąd I instancji, dokonując karnoprawnej subsumpcji przypisanego oskarżonemu czynu, nie zastosował w przyjętej przez siebie kwalifikacji prawnej przepisu § 4 art. 178a k.k., pomimo należytego ustalenia, że oskarżony znajdując się w stanie nietrzeźwości prowadził pojazd mechaniczny w ruchu lądowym będąc wcześniej karany za czyn z art. 178a § 1 k.k. W tej sytuacji, niezbędna – i całkowicie uprawniona – stała się korekta kwalifikacji prawnej dokonana przez sąd odwoławczy.

Podkreślić przy tym należy, że wbrew twierdzeniom autora nadzwyczajnego środka zaskarżenia, podstawą kontestowanego obecnie rozstrzygnięcia nie było dokonanie jakichkolwiek nowych – i to niekorzystnych dla oskarżonego – ustaleń faktycznych ponad to, co od samego początku, tj. poczynając od zarzutów aktu oskarżenia i określenia czynu przypisanego w wyroku Sądu Rejonowego w I. o sygn. akt VI K .../11, stanowiło przedmiot procesu w tej sprawie. Już sam opis zachowania oskarżonego i warunków w jakich do niego doszło, przyjęty w w/w wyroku i rozwinięcie tej kwestii zawarte w jego uzasadnieniu, przesądzają o tym, że to w wyniku pierwszego rozpoznania tej sprawy ustalono, iż zachowanie osk. R. G. realizowało oba kryteria determinujące zastosowanie wobec niego przepisu art. 178a § 4 k.k. Natomiast w wyniku ponownego procedowania ustalono, że aktualne pozostają te okoliczności, które przesądzają o przypisaniu popełnienia kolejnych czynów polegających na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości – w warunkach stanowiących realizację kryterium prawomocnego skazania za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.

Niezależnie zatem od tego, że konstrukcja normatywna przepisu art. 178a § 4 k.k. od początku budzi wątpliwości w orzecznictwie i spory w doktrynie co do charakteru jego poszczególnych elementów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r. I KZP 22/11 OSNKW 2012 z. 1, poz. 6 i przywołana tam literatura), na pełną aprobatę zasługiwało stanowisko sądu

odwoławczego wyrażone w niniejszej sprawie w zakresie w jakim uznał, że przestępstwo stypizowane w art. 178a § 4 k.k. ma charakter wieloodmianowy, a wobec niejednorodnego charakteru unormowania zawartego w art. 178a § 4 k.k., istotne znaczenie ma także i to, że okoliczność wskazana w pierwszej części tego przepisu została ujęta w typowy niemal kształt przepisu uwzględniającego fakt powrotności do przestępstwa (stanowiący podstawę obostrzenia kary), tyle że w tym wypadku powyższa cecha i jej oddziaływanie nie zostały ograniczone szczegółowo wyznaczonymi ramami czasowymi prawnego oddziaływania, takimi choćby, jak okres 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności, przewidziany w art. 64 § 1 i 2 k.k. Dla dokonania karnoprawnej subsumpcji z art. 178a § 4 k.k. wystarczające jest w tej sytuacji, aby sprawca zrealizował choćby jedną z przesłanek przewidzianych w dyspozycji tego przepisu, w tym także - mającą znaczenie na gruncie niniejszego postępowania – przesłankę uprzedniej karalności za czyn polegający na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości. Zatem, przypisanie sprawcy działania w warunkach określonych w art. 178a § 4 k.k. *in principio*, stanowi samodzielną i wystarczającą podstawę do odpowiedzialności na podstawie tego przepisu.

Podsumowując dotychczasowe uwagi należy więc stwierdzić, że nie stanowi naruszenia zakazu wynikającego z treści art. 434 § 1 k.p.k. i art. 443 k.p.k. przypisanie przestępstwa określonego w art. 178a § 4 k.k. w sytuacji, gdy początkowo zarzucono i przypisano sprawcy czynu określonego w art. 178a § 1 k.k. popełnienie tego przestępstwa zarówno w warunkach wcześniejszego prawomocnego skazania za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo z art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 k.k. popełnione w takim stanie, jak i jednocześnie w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia takich pojazdów orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo, natomiast w toku ponownego rozpoznania sprawy ustalono, że została spełniona tylko jedna z przesłanek determinujących kwalifikację z art. 178a § 4 k.k.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.

